Bijlage 2: Notitie Beleid SARS-CoV-2 konijnenbedrijven

18 juni 2020

Aanleiding
Uit onderzoek is gebleken dat konijnen ook gevoelig zijn voor SARS-CoV-2. Daarom is er gestart met serologisch onderzoek dat wordt uitgevoerd door de GD op 17 van de 40 konijnenbedrijven in de regio van de besmette nertsenbedrijven en met de meeste humane besmettingen.
Van de 40 konijnenbedrijven zit de helft onder, en de helft boven de rivieren. De structuur van de konijnenhouderij komt in grote lijnen overeen met de structuur van de nertsenhouderij. Echter met het verschil dat de konijnen in een afgesloten stal worden gehouden met mechanische ventilatie.
In deze notitie wordt voorgesteld hoe we met een positief resultaat uit de serologische screening om gaan.

Advies ter voorbereiding op mogelijk besmette bedrijven
- Ter voorbereiding op mogelijke besmette konijnenbedrijven adviseert het GBT u een advies te vragen aan het DB-Z met betrekking tot het beleid omtrent besmette konijnenbedrijven.
    - De inschatting nu is dat het risico van reservoirvorming gesteld kan worden op basis van het OMT-Z advies van 3 juni 2020. Hierin is aangegeven dat door de aanwas van nieuwe dieren er een haard kan ontstaan waarin SARS-CoV-2 lang kan blijven circuleren met alle risico's van dien. Voedsters krijgen meerdere keren per jaar nieuwe jongen (+/-10 stuks per worp, draagtijd 30 dagen) en er is een voortdurende aanwas van nieuwe vatbare dieren. Het GBT adviseert u echter om een advies te vragen aan het DB-Z om de maatregelen steviger te onderbouwen.
- Het GBT adviseert u ook om SARS-CoV-2 bij konijnen aan te wijzen als besmettelijke dierziekte op basis van artikel 15, eerste lid, in samenhang met het tweede lid, onderdeel a en onderdeel c, van de Gezondheids- en welzijnswet (Gwwd) voor dieren.
    - Dit kan op basis van een onderzoek van Erasmus MC dat nog niet is gepubliceerd, maar waaruit aanwijzingen naar voren komen waaruit blijkt dat ook konijnen een subklinische infecties kunnen doormaken.

Advies m.b.t. besmette bedrijven
- Ik adviseer u in geval van een besmet konijnenbedrijf om dezelfde lijn te hanteren als bij besmette nertsenbedrijven met vier aanvullingen:
    - Beleidslijn Nertsen:
        - Het ruimen van besmette bedrijven
        - Het instellen van een vervoersverbod voor konijnen en mest van konijnen
        - Een bezoekersverbod instellen
        - De screening uitbreiden naar alle konijnenbedrijven in Nederland.
        - Het bemonsteren en op het bedrijf houden van mogelijk aanwezige katten.
    - Aanvullingen:
        - Uitzondering vervoersverbod voor slacht van konijnen van negatieve bedrijven;
        - Het instellen van een beschermingszone rondom het bedrijf;
        - Het nemen van luchtmonsters
        - Doden van konijnen op verdachte bedrijven als welzijnsproblemen dreigen (afhankelijk van hoe snel de ruiming plaats kan vinden);

Kernpunten
<u>Verdenking</u>
- Wanneer uit het serologisch onderzoek van de GD positieve ELISA resultaten komen, is het bedrijf officieel verdacht.
- Het bedrijf gaat op slot. Het konijnenbedrijf mag dan geen dieren en mest aan- of afvoeren, totdat verdere onderzoeksresultaten duidelijkheid geven.
- Er zal uit voorzorg een beschermingszone in straal rondom het bedrijf ingesteld worden van 400 meter. Dit omdat konijnenstallen in tegenstelling tot nertsenstallen voorzien zijn van mechanische ventilatie.

- In verband met de mechanische ventilatie zullen er luchtmonsters buiten de stal genomen worden.
- De NVWA zal officiële monsters bij de konijnen afnemen voor onderzoek bij WBVR.

Definitie besmet bedrijf (zelfde definitie als bij nertsen)

- Een konijnenbedrijf is besmet met SARS-CoV-2 als door middel van laboratoriumonderzoek, uitgevoerd door Wageningen Bioveterinary Research op een van dat bedrijf genomen representatief aantal ambtelijk monsters SARS-CoV-2, SARS-CoV-2 antilichamen, en/of RNA van SARS-CoV-2 is aangetoond.
- Voordat een bedrijf besmet verklaard kan worden zal SARS-CoV-2 bij konijnen worden aangewezen als een besmettelijke dierziekte.

Beleid besmet bedrijf

- Het besmette bedrijf wordt geruimd. De dieren zullen op het bedrijf zelf en in de stal worden gedood en vervolgens naar een destructor worden afgevoerd. De NVWA is op het moment de precieze werkwijze aan het uitzoeken
- Dieren zullen zoals bij andere uitbraken van besmettelijke dierziekten worden vergoed. Het opstellen van waardetabellen en wijze van vergoeding wordt nog uitgewerkt.

Landelijke maatregelen

- Een vervoersverbod voor konijnen in te stellen;
- Een bezoekersregeling in te stellen;
- Een screening van alle konijnenbedrijven in Nederland in te stellen.

Beleid niet besmet bedrijf

- Met de sector zal op korte termijn al worden besproken om konijnenhouders te adviseren persoonlijke beschermingsmaatregelen te gebruiken bij het werken met konijnen.
- Het advies is om de slachtrijpe dieren van negatieve bedrijven af te voeren naar de slacht omdat er geen risico is voor volksgezondheid. Er zal een testregime worden ontwikkeld om te kunnen garanderen dat de bedrijven vrij zijn bij afvoer.
- De NVWA zou in deze gevallen het transport onder specifieke voorwaarden toe kunnen staan.
- Er zal onderzocht worden of de slachthuizen in België deze dieren willen aanvoeren (er zijn geen slachthuizen in NL).
- Mochten deze slachthuizen geen Nederlandse konijnen meer accepteren na de vondst van een besmet konijnenbedrijf, kunnen er mogelijk toch welzijnsproblemen ontstaan op niet-besmette bedrijven. Mocht dat het geval zijn, dan is het advies om deze dieren te doden (welzijnsopkoop of kosten boer?).
- De minister van VWS wordt geadviseerd de volgende maatregelen op te leggen aan konijnenhouders:
    - Bij COVID-achtige klachten laat een konijnenhouder zich testen;
    - Indien de test positief is gaat de geïnfecteerde in isolatie en de rest van het gezin in quarantaine;
    - Indien mogelijk verzorgt iemand buiten het gezin de konijnen met gebruik van PBM's;
    - Indien dit niet mogelijk is verzorgt iemand uit het gezin (bij voorkeur iemand zonder klachten) de konijnen met gebruik van PBM's.

Toelichting

Aangezien het om een nieuwe dierziekte gaat, is er nog geen test voor SARS-CoV-2 antistoffen bij konijnen. Deze is in ontwikkeling en de resultaten van de screening worden vóór begin juli verwacht. Om deze zelfde reden is er ook nog geen crisisdraaiboek voor SARS-Co-V-2 bij konijnen. Indien dit nodig is, volgen we de beleidslijn bij besmette nertsen en niet besmette nertsen.
Voor de definitie van een besmet konijnenbedrijf hanteren we dezelfde definitie als voor een besmet nertsenbedrijf. Met daarbij dezelfde overwegingen als het gaat om het aanwijzen van besmette bedrijven op basis van serologie.

Hoewel het nog niet zeker is dat konijnen ook mensen kunnen besmetten, is het risico van reservoirvorming wel aanwezig. Voedsters krijgen meerdere keren per jaar nieuwe jongen (+/-10 stuks per worp, draagtijd 30 dagen) en er is een voortdurende aanwas van nieuwe vatbare dieren. Zoals in het OMT-Z advies van 3 juni 2020 is aangegeven voor de nertsen maakt dit dat er een haard kan ontstaan waarin SARS-CoV-2 lang kan blijven circuleren met alle risico's van dien. Om die reden is het advies om in het geval van een besmet konijnenbedrijf het bedrijf te ruimen en uit voorzorg een beschermingszone rondom het bedrijf in te stellen. Dit mede omdat de konijnen bedrijfsmatig gehouden worden, er veel dieren op een bedrijf aanwezig zijn en er veel virus vrij zou kunnen komen. Konijnenbedrijven hebben mechanische ventilatiesystemen en we weten niet hoe het zit met verspreiding van virus in het milieu. Het is niet duidelijk hoe lang het zal duren voordat een verdacht bedrijf besmet verklaard, en vervolgens geruimd kan worden.

Konijnenbedrijven kennen een 2, 4 of 6 wekelijkse cyclus waarbij nieuwe konijnen geboren worden. Bedrijven zijn strak ingericht op het aantal konijnen en zij hebben geen ruimte om slachtrijpe konijnen lang op het bedrijf te houden. Soms kunnen zij de konijnen maar 2-3 dagen langer houden. Bij een vervoersverbod kunnen dan snel welzijnsproblemen ontstaan door overbevolking. De Gwwd biedt alleen grond voor een fokverbod indien dit is om verspreiding van het virus te voorkomen. Er is geen grond om op welzijnsproblemen een fokverbod in te stellen.